

DE GENTSE SCHUTTERSMAATSCHAPPIJ “DE TOETSERS” BEZORGT HAAR LEDEN ENKELE UREN ONTSPANNING (CARNA- VAL 1884)

Willy Rouquart

Een merkwaardig programmaboekje uit 1884, een “catalogoog” zoals het genoemd werd, geeft een mooi inkijkje in het ontspanningsleven van de burgerij bijna anderhalve eeuw geleden. Het boekje was bestemd voor een carnavalsfeest dat werd ingericht door een schuttersmaatschappij in café “Sielbo” in de Tweebruggenstraat te Gent. Uit de inhoud kunnen we afleiden dat de “catalogoog” op voorhand was uitgedeeld aan de leden. Het exemplaar in onze verzameling is waarschijnlijk het enig overgeblevene van die feestavond op 25 februari 1884 ingericht. Het charmeert in al zijn eenvoud. Het is ook een uiting van de verbondenheid en het met weinig tevreden zijn vanwege een groepje gewone mensen in de late 19de eeuw.

In de uitstekende artikelenreeks “Gezelschapsleven te Gent in de 19e-begin 20e eeuw” van Lode Hoste (Ghendtsche Tydinghen, 1993 nr. 1, p. 32), wordt maar één keer de naam van hoger genoemd café als lokaal van een maatschappij vermeld: *Vanaf 1 december 1877 kon men toetreden tot de schuttersvereniging “De Toetsers” die als kenspreuk had “Zonder nijd”. Men schoot er met de Flobertkarabijn en het lokaal was het café “A Sielbo” in de Tweebruggenstraat 35.* De naam van de organiserende club staat niet op de “catalogoog” vermeld, maar op het voorblad van dit dunne boekje (groene kaft, 13,2 cm breed en 17,2 cm hoog) vinden we echter een notitie of handtekening van de persoon die klaarblijkelijk de tekening heeft gemaakt van een dame die een spandoek op een standaard met het opschrift “Carnaval 1884” vast houdt. Onderaan rechts van de vaandeldraagster staat: *Toetsers J.....* (onleesbaar). Is dit de naam van de tekenaar en heeft hij of zij hierbij de naam van de vereniging gebruikt? Vermoedelijk wel, zodat we hier aan een zekerheid grenzende waarschijnlijkheid kunnen zeggen dat het feest een organisatie van “De Toetsers” is.

Wat houdt de “catalogoog “ nu in?

Op het voorblad lezen we bij de aanleiding waarvan het feest gegeven wordt, namelijk Carnaval 1884, het algemeen thema: *Een reisje naar den lollekens-theater der Zanglust*, de locatie van het feest en de bedoeling van het boekje *Catalogoog van al de feestelijkheden en merkwaardigheden welke zullen plaats hebben en zullen gezien worden op maandag, 25 februari 1884 om 6 uren 's avonds stipt. Onder het bestuur van den bestuurder bijgestaan door de bestuurleden en bestuurden met medewerking van al de artiesten van een toneel-troep.* Dat alles is versierd met tekeningen.

De auteur heeft veel tijd besteed aan het samenstellen van het boekje. Alle teksten zijn in handschrift en over de gehele “catalogoog” illustreren tekeningen, waarschijnlijk in steendruk, de inhoud. De drukker was A. De Vestel, zoals onderaan op het voorblad staat vermeld.

Op bladzijde 2 vinden we een voorwoord van de inrichters:

De plicht van het bestuur eener maatschappij is steeds te zorgen van aan hare leden, gedurende de lange winteravonden, eenige uren uitspanning te verzekeren. Om uit de gewoonte niet te geraken, hebben wij nogmaals de Karnavaldagen te baat genomen, om aan ons gegeven woord te volkomen, en zijn wij, na lang met gespannen hersens en diepgrondige studiën, gestudeerd te hebben, er in gelukt iets te ontdekken, dat, wij zijn er bijna van verzekerd, aan onze leden en hun huisgezin, eenige aangename uren zal kunnen verschaffen. Mogen dan de volgende beschrevene kunstgrepen van onzen troep u welgeval-len, dan zullen de inrichters zich verheugen hun doel bereikt te hebben.

DE INRICHTERS.

Op blz. 3 en 4 worden op lollekensmanier aan de aanwezigen *Belangrijke mededelingen en algemene schikkingen* meegegeven, negen in totaal.

Achtbare Heeren en Damen

Wij hebben besloten en besluiten U deze belangrijke mededeelingen en algemene schikkingen in acht te doen nemen:

1. *De leden, die naar het Concert komen en nog niet gesoupeerd hebben, zullen wel doen van eenen knop open te zetten om hun buiksken vol te kunnen lachen.*
2. *Daar het huren van stoelen tegenwoordig zoo veel geld kost, wordt iedereen verzocht zijnen stoel of een banksken mede te brengen, er zal geen plaatsgeld geeischt worden.*
3. *Die moe is van zitten, moet hem niet geneeren om in den Café recht te gaan staan.*
4. *Om niet te versmachten van de warmte wordt men verzocht van aan de deur zijne schoenen of kloefen uit te doen.*
5. *De Damen, die wat dik vallen, worden vriendelijk verzocht zich zoo veel mogelijk tegen den muur te zetten, om al geen twee kanten te kunnen drummen.*

6. Het buffet zal voorzien zijn van alle lekkere eetwaren en fijne dranken, zoo als pijnse, sucies de boloende, fricandon van puievellen, zure stijfselpap, levaarten fijn olie en petrole.
7. De gene die gedurende den avond niet zal gelachen hebben, zal nen schoonen Cadeau krijgen.
8. De koetsiers zijn verzocht van langs den boulevard van Crul niet te rijden, anders riskeeren zij zich den nek te breken.
9. Onze beste wenschen om u hartelijk te amuseeren.

Aldus geschreven en gevreven den achsten dag van het kort maandeken, zijnde 't tweede kwartier der halve maan.

DE BAAS: Snod Norab

DE KNAAP: Obliës Tsug

CHOUFLEUR: Ekceoh Nav Sioul

De namen van de personen die deze mededelingen hebben opgesteld, moeten van achteren naar voren gelezen worden: Baron Dons, Gust Sielbo en Louis van Hoecke. Deze Gust Sielbo was allicht de eigenaar of uitbater van het café.

Het programma dat ten tonele werd gebracht (blijspelen met zang) had geen kunstzinnig doel, maar was uitsluitend bedoeld om de mensen enkele uurtjes amusement te bezorgen. Het voorwoord, de mededelingen en de titels van de opgevoerde stukken bewijzen dat.

De acteurs moeten waarschijnlijk bekenden geweest zijn. Hoe anders te ver-

klaren dat enkel de initialen van hun naam worden vermeld. Maar zoals op het voorblad aangegeven, namen er ook mensen van een toneelgroep deel aan het feest.

8

Hij is niet jaloesch, 9
neen 't is 't katje.
Blijspel met zang in eên bedrijf.

Personen

Hoogendorp, geneesheer . . . . . G. L.
Cecilia, zijne vrouw . . . . . Mevr. D. V.
Bouwman, haar oom . . . . . A. D. V.
Herman, Hoogendorps knecht . . . . L. E.

Vijftien minuten tusschenpoos
anders gezegd
tijd genoeg om onder bustig gepraat
al te vers vinden wat er te eten en
te drinken is in den Café Sielbo.

70. 11

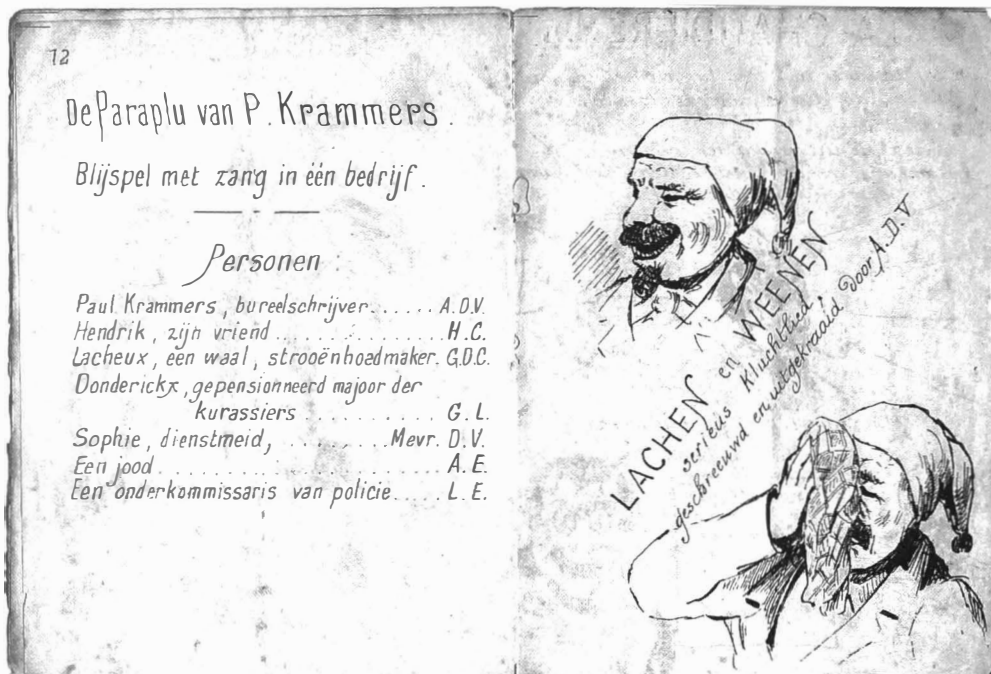
TWEEDE DEEL

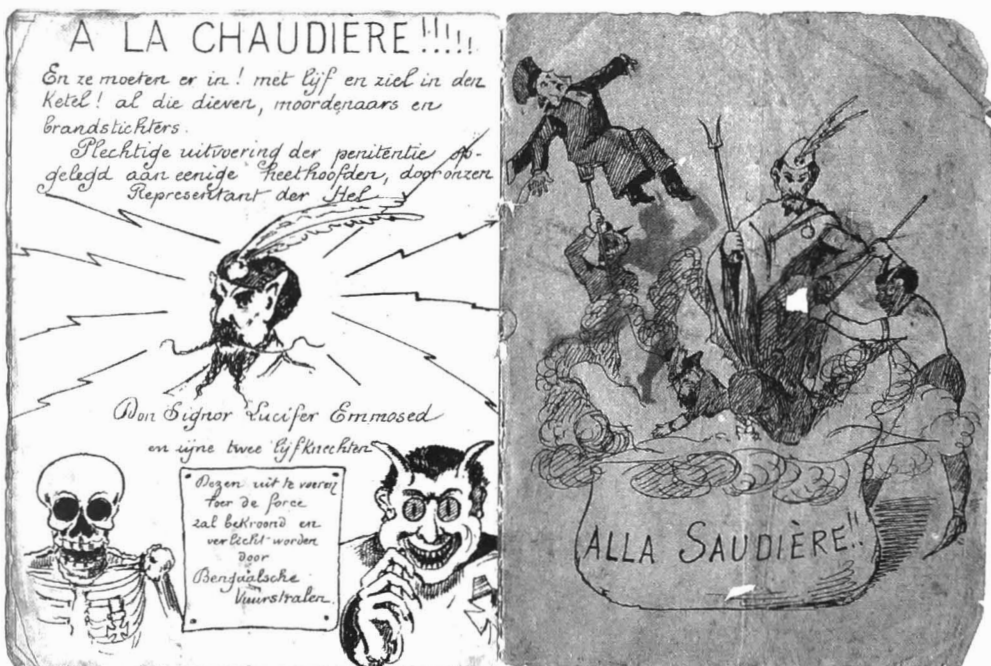
Nog ne keer een' Ouverture (om te
beginnen uit het treurspel:
KAREL den OLIEKOEKMARCHAND
geslagen, gestampt en gekookt ook door
nen pianist)

Het eerste en het tweede deel begonnen met een piano-“recital” en de viering werd afgesloten met een eetmaal met aangepast menu: met fricandon van pui-
evellen en zo (puntje zes van de “Algemeene schikkingen”).

50

Op de laatste pagina's zien we dat na de opvoeringen er mensen *in de pot moeten gestopt worden*. De feestavond eindigde dus met het openlijk “straffen” van enkele leden van de maatschappij. De strafuitvoerders waren drie leden van de vereniging onder leiding van Don Signor Lucifer Emmosed (te lezen als “Desomme”).